

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 30.

ZATERDAG 22 JULI 1916.

Foto C. Steenbergh.

PHILEMON EN BAUCIS,
DE OUDE WOUdreUZEN OP HET LANDGOED BEEKHUIZEN BIJ VELP.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET „JOHN GRIER HOME”. UIT HET ENGELSCHE, DOOR JEAN WEBSTER (6)	BLZ. 350
MEDEMBLIK DE OUDSTE, (VERVOLG) DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 352—357
DE FATALIST, DOOR JOOST ELLIS	BLZ. 354
DE YORK- EN LANCASTERROOS, DOOR L. BAAS BECKING, GEÏLLUSTREERD	„ 358
SNELLE GROEI VAN PLANTEN, DOOR G.	„ 359
PHILEMON EN BAUCIS, DOOR F. W. DRIJVER, GEÏLLUSTR. BLZ. 349 EN 359	
DE SPINNENDE WATERTOR, DOOR J. DAALDER DZ., GEÏLL. BLZ. 360	
HET NADEREND EINDE DER LAATSTE AMSTERDAMSCHER PAARDENTRAMLIJN. ILLUSTRATIE	„ 360
ONTVANGEN BOEKEN.	„ 360

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken betoefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

HET „JOHN GRIER HOME”

DOOR JEAN WEBSTER.

(6) (Geautoriseerde vertaling van „Dear Enemy”).

DRIE van onze oudere jongens zijn op farms geplaatst, een zelfs in het Westen op een Ranch! En nu loopt het verhaal, dat hij een cowboy is geworden en tegen de Indianen en grijze beeren te velde trekt, hoewel ik eigenlijk geloof, dat hij in werkelijkheid voor het vredelievend werk van den boekweitogst is aangenomen. Hij verdween als een romanheld, nagekeken door de verlangende oogen van 25 avontuurlijke boys, die allen met een zwaar hart naar het eentonig-veilige John Grier Home terugkeerden.

Vijf andere kinderen zijn naar de gestichten gestuurd, waar ze thuis hooren. Een van hen is doof, een ander epileptisch en de drie overigen waren idioot. Geen van die vijf had hier ooit aangenomen mogen worden. Dit is een gesticht, waar de kinderen opgevoed worden, meer niet, en wij kunnen onze krachten niet verspillen met de zorg voor halfzieke en abnormale schepseltjes.

Vondelingengestichten zijn iets uit de oude doos; wat ik wil oprichten is een kostschool voor den fysieken, moreelen en geestelijken groei van kinderen, wier ouders niet in staat waren voor hen te zorgen. „Vondeling” is ook meer de algemeene benaming voor onze kinderen, een heeleboel zijn absoluut geen

vondelingen. Die hebben een lastigen en allervervelendsten vader of moeder, die geen afstand van het kind wil doen, waardoor ze ook nergens als pleegkind kunnen worden opgenomen. Maar die, bij wie het wel mogelijk is, zouden veel beter op hun plaats zijn in een gezellig huis, wat veel en veel beter voor hen is dan de prachtigste modelinrichting, die er op aarde bestaat. Dus zoek ik zooveel mogelijk naar dat soort huizen.

Je moest maar eens wat aardige families gaan bezoeken op de verre reizen, die je maakt. Kun je er niet ettelijke aanporren om een kind aan te nemen, bij voorkeur jongens, want daar hebben we een overvloed van en juist die wil niemand hebben. Laten ze nu nogeens vertellen, dat wij, vrouwen, niet begeerd zijn! Niets dan anti-manlijke gevoelens maken zich van de ouders meester bij het uitzoeken van een pleegkind!

Ik zou wel een duizend kleine meisjes met blonde haren kunnen plaatsen, maar een stevige, levenslustige boy van 9 tot 13 is een artikel, waarvoor de markt zeer flauw gestemd is. Er schijnt onder de lieve luidjes het algemeen idee te heerschen, dat deze jongelui zich eeuwig in den modder wentelen en mooie mahoniehouten meubels bederven.

Zou 't niet goed zijn, als heerenclubs jongens konden aannemen, alleen maar om de jongelui tot vader op te voeden? De kinderen zouden dan in een lieve, fatsoenlijke familie uitbesteed worden en door de verschillende leden van het gezin Zaterdagmiddags mee uit genomen worden. Ze zouden hen van voetbalwedstrijden en van het circus laten genieten en hen dan weer naar huis laten gaan als ze zich genoeg met hen geamuseerd hadden, net als wij doen met een boek uit de leesbibliotheek. En dat zou voor jonggezellen werkelijk heel goed zijn want de menschen spreken er altijd over, dat in een jong meisje vroeg het moederidee gewekt moet worden, maar waar wordt tegenover de jongens gesproken, dat ze waardig moeten zijn om vader te kunnen worden? Waarom zouden we onze jongens dan niet tot vader opleiden en door de first class clubs van den staat eerst propaganda voor het idee laten maken? Laat Jervis hierover eens alsjebliet in zijn diverse clubs spreken, dan zal ik er Gordon in Washington op af sturen. Die twee heeren zijn leden van zooveel clubs, dat ze op het minst over een twaalfal jongens kunnen beschikken.

Als altijd,
je eeuwig zorgende Moeder van 113 spruiten
S. McB.

John Grier Home,
18 Maart.

Lieve Judy,

Ik gevoel aardig berouw over mijn 113-voudig moederschap. Wie denk je, dat er gisteren bij ons binnenstapte? Niemand ander dan Gordon Hallock, die op zijn terugreis naar Washington ons vredig dorpje aanded. Hij zei wel, dat het net op zijn weg lag, maar de landkaart in de schoolkamer leerde mij wel anders.

O kind, je weet niet hoe blij ik was hem weer te zien! Vergeet niet, dat het de eerste glimp van de buitenwereld is, die tot mij doordrong sedert ik mij hier heb ingekerkerd. En hij had zooveel interessante dingen te bespreken! Hij kent het neusje van den zalm van alle nieuwtjes, waarvan we in de kranten maar den buitenkant vernemen en voor zoover ik een oordeel kan vellen over die soort dingen, geloof ik, dat hij het sociale middelpunt is van alles, wat er in Washington omgaat. Ik wist altijd wel dat hij als staatsman carrière zou maken, dat ligt nu eenmaal op zijn weg. Geen twijfel aan.

Je kunt je niet voorstellen hoe heerlijk opgeruimd ik me gevoelde, net alsof ik na lange zwerftochten mijn eigen huis weer had bereikt. Ik moet je eerlijk bekennen, dat ik vreeselijk naar iemand verlangde die weer eens echte nonsenspraatjes met me zou houden. Betsy gaat aan het einde van elke week weer naar huis toe en de dokter heeft conversatie genoeg — maar lieve deugd, alles is bij hem zoo afschuwelijk logisch! Maar Gordon behoort tot de zelfde wereld als ik — de wereld van leuke clubs en auto's en bals en sport en levendigheid. Misschien is het wel een heel armzalig, leeg leventje maar het is nu eenmaal mijn leven. En dat leven heb ik vreeselijk gemist. Je krachten ten dienste van het sociale leven stellen is theoretisch heel bewonderenswaardig en zeer interessant, maar Judy, wat is het doodelijk vervelend in al zijn kleine bijzonderheden! Ik ben bang, dat ik niet geboren ben om recht te maken, wat krom is!

Ik probeerde Gordon ook wat belang in mijn werk in te boezemen en liet hem van alles zien, maar hij wou mijn kinderen met geen oog verwaardigen. Hij denkt, dat ik alleen maar hier kwam om hem dwars te zitten, wat ook werkelijk niet ver van de waarheid is. Jouw sirene zou me nooit van het pad der frivoliteit gelokt hebben, als Gordon het niet zoo allerverschrikkelijkst vermakelijk had gevonden, dat ik aan het hoofd van een vondelingengesticht zou staan. Ik kwam hier om hem te laten zien, dat ik er inderdaad toe in staat ben, en nu ik in de gelegenheid ben om hem het bewijs te leveren, weigert die naarling om er zich van te overtuigen.

Ik vroeg hem ten eten maar waarschuwde hem van te voren voor het bevroren kalfsvleesch. Hij bedankte omdat hij vond, dat ik een verandering noodig had. Dus gingen we maar naar Brantwood Inn en aten kreeft. Ik was totaal vergeten, dat er nog zulke schotels bestonden!

Vanmorgen werd ik door een verwoed aanhoudend telefoongeschel om zeven uur gewekt. Het was mijn lieve Gordon, die al aan het station was om zijn reis naar Washington te hervatten. Hij verkeerde in een heel andere stemming dan gisteren, en maakte veel verontschuldgingen omdat hij geweigerd had naar mijn kinderen te kijken. Hij had dat niet nagelaten omdat hij niet van kinderen houdt, zeide hij, maar alleen omdat hij ze niet naast mij kon zien, en om een bewijs van zijn goede bedoelingen te geven, zou hij hun een zak apenootjes sturen.

Ik voel me nu zoo frisch en opgevroolijkt na dat korte bezoek alsof ik wel een maand vacantie had gehad. Zonder twijfel is voor mij een uurtje gezellig babbelen gezonder dan een liter staal en een duizendtal van die beroemde staalpillen.

Je bent me twee brieven schuldig, lieve dame! Doe die schuld maar tout de suite af of je hoort nooit meer iets van me!

Als altijd,
je S. McB.

Dinsdag 5 n.m.

Mijn waarde Vijand,

Ik verneem, dat u gedurende mijn afwezigheid een bezoek hebt afgelegd en een groote herrie te weeg hebt gebracht. U zeide, dat Miss Snaith de kinderen niet de portie levertraan heeft toegediend, die hun rechtens toekomt.

Het spijt mij zeer wanneer uw geneeskundige orders niet stipt zijn uitgevoerd, maar u moest, dunkt mij, toch weten, dat het zeer moeilijk is deze onaangenaam riekende vloeistof in de magen van jankende kinderen te doen verdwijnen en die arme Miss Snaith is een zeer overwerkt persoonkje. Zij heeft tien kinderen meer dan eenige vrouw ter wereld ooit geschonken moest worden en tot dat wij een nieuwe assistente voor haar vinden, kan zij niet elk uwer orders zoo stipt uitvoeren als zij wel zou wenschen te doen.

Bovendien, mijn waarde vijand, is deze dame zeer gevoelig van aanleg en zou ik liever hebben, dat u uwe strijdlustigheid op mij koelt, indien u weder eens een dergelijke stemming bekruipt. Ik zou er niets om geven, begaafd als ik ben met een harde, olieachtige huid, maar deze arme dame heeft zich in een soort hysterische bui in haar kamer teruggetrokken, negen jammerende babies alleen achterlatend en vertrouwend, dat de een of andere goede ziel die schapen wel in bed zou stoppen.

Indien u misschien een poeder hebt, dat kalmeerend op haar door u geschokte zenuwen inwerkt, stuurt u het mij dan alstublieft met Sadie Kate.

Hoogachtend
S. McBride.

Woensdag morgen.

Geachte Dr. MacRae,

Ik wil absoluut geen dom figuur slaan. Ik vraag u alleen maar dat u met al uwe klachten bij mij komt en mijn staf niet in een dergelijke stemming achterlaat als gisteren het geval was.

Ik zal ervoor zorgen, dat al uwe orders stipt uitgevoerd worden (ten minste die orders, welke een medisch karakter dragen). Werkelijk blijkt het een feit te zijn, dat wij hier met een nalatigheid te doen hebben. Ik weet niet, wat er met die veertien flesschen levertraan gebeurd is, waarover u zoo'n herrie hebt gemaakt en ik zal er een ernstig onderzoek naar instellen.

Maar ik kan werkelijk, om verschillende redenen, die arme Miss Snaith niet op de bondige wijze, welke u verlangt, de deur uitzetten. Een feit is het, dat zij in zekere opzichten te kort schiet, maar ze is vriendelijk voor de kleintjes en als wij er een oogje op houden, zal het voorloopig wel gaan.

Met beleefde groeten,

Hoogachtend,
S. McBride.

Donderdag.

Waarde Vijand,

Soyez tranquille. Ik heb mijn orders gegeven en in het vervolg zullen de kinderen alle levertraan krijgen, die hun door u wordt aangewezen. En zoo ziet u, dat een flinke man toch altijd zijn zin krijgt!

S. McB.

22 Maart.

Beste Judith,

Het gestichtsleven gaat weer zijn gewone gangetje nadat op de groote Levertraan-oorlog, waarin onze dokter de overwinning behaalde, weer vrede gesloten is. De eerste aanval had op Donderdag plaats, maar ik miste ongelukkiger wijze dat begin, omdat ik

juist met een paar van de kinderen in het dorp boodschappen had gedaan. Bij mijn terugkomst was het heele huis van groot tot klein op stelten: onze vurige dokter had een visite afgelegd!

Sandy heeft twee groote hartstochten: een voor levertraan en een voor spinazie, en ongelukkig genoeg valt geen dezer beide stokpaardjes in den smaak van onze kinderen.

Een tijdje geleden (nog voordat ik hier was) heeft hij aan alle bloedarme schapen levertraan voorgeschreven en aan Miss Snaith opgedragen, voor de uitvoering van zijn orders te zorgen. Gisteren heeft hij op zijn achterdochtige, Schotsche manier, nagespoord waarom die arme, kleine schapen niet zoo vlug als hij dacht, dat het mogelijk was, dik en rond en blozend werden en bij dien speurtocht heeft hij een schrikwekkend schandaal ontdekt: zij hebben al drie weken lang geen lepel levertraan geproefd! Toen brak de bom los en alles was in rep en roer! Betsy zei, dat ze Sadie Kate voor de een of andere boodschap er uit moest sturen omdat zijn taaltje niet bepaald voor kinderooren geschikt was. Toen ik thuis kwam, was hij al vertrokken. Miss Snaith had zich in haar vertrek teruggetrokken, smeltend in tranen, en 't raadsel van de niet verorberde 14 flesschen levertraan was nog altijd niet opgelost. Hij had die arme Miss Snaith er lieflijk van beschuldigd, dat zij die flesschen levertraan stiekum had leeg gedronken. Stel je voor! Dat onbeduidende menschje, dat er zoo onschuldig uitziet, zou me daar dien goddelijken drank van die arme, hulpeloze vondelingetjes hebben gestolen om er stilletjes zelf van te genieten!

Haar verdediging bestond uit hysterische beweringen, dat ze van de kinderen hield en volgens haar geweten haar plicht had gedaan. Ze vond het niet goed de babies medicijnen in te geven, dat leek haar slecht voor die kleine maagjes! Je kunt je voorstellen, wat Sandy daarop heeft geantwoord! O lieve deugd, wat is het toch jammer, dat ik die heerlijke scène juist moest missen!

De onweersbui woedde nog drie dagen lang en Sadie Kate liep haar voetjes wond bij het heen en weer draven met gepeperde boodschappen van den dokter naar ons en vice versa! Alleen maar in de hoogst dringende gevallen doe ik zulke zaken telefonisch af, want hij bezit een oude draak van een huishoudster, die aan het toestel beneden in het huis alle gesprekken meeluistert en de schandalen van het John Grier Home mogen niet verbreid worden. De dokter eischte Miss Snaith's onmiddelijk ontslag en ik weigerde. Natuurlijk is het waar, dat zij een absoluut onzelfstandig, onbeduidend, oud menschje is, maar het is ook een feit, dat ze van de kinderen houdt en, met goed toezicht, ook bruikbaar is.

En bovendien kan ik haar niet met het oog op haar verheven familierelaties als een dronken keukenmeid het huis uitzetten. Ik hoop haar mettertijd op een nette wijze eruit te krijgen. Ik hoop haar aan het verstand te brengen, dat een winter in Canada heel goed op haar gestel zal inwerken. En dan komt er nog bij, dat alles door den dokter zoo bruut en gebiedend wordt voorgeschreven, dat het een lust is juist het tegenovergestelde te doen. Als hij zegt, dat de wereld rond is, zal ik stokstijf blijven volhouden, dat het beslist een driehoek moet zijn.

Maar ten slotte is toch ook deze zaak geregeld na drie vermakelijke dagen. Een heel kort excuusje heb ik er bij hem nog weten uit te krijgen omdat hij zoo vreeselijk onaardig tegenover die arme, oude dame is geweest, terwijl zij een volledige bekentenis heeft afgelegd met veel beloften voor de toekomst. Het schijnt, dat zij het niet over zich kon verkrijgen om die arme schapen dat ellendige goed in te geven en daar zij aan den anderen kant zich ook niet tegen Dr. MacRae dorst te verzetten, heeft zij de laatste veertien flesschen in een donker hoekje van den kelder verborgen. Hoe ze over dien voorraad op den duur wilde beschikken, is mij nog onbekend. Kun je levertraan misschien beleenen?

Later:

De vredesonderhandelingen eindigden heden namiddag en Sandy had zich net waardig teruggetrokken, toen de WelEd. Gestr. Heer Cyrus Wykoff aangemeld werd. Twee vijanden binnen het uur is toch werkelijk te veel!! De WelEd. Gestr. was verschrikkelijk onder den indruk van de nieuwe eetzaal, vooral toen hij hoorde, dat Betsy die konijntjes met haar lielewitte handjes eigenhandig geschilderd had. Konijntjes op den muur te schilderen is volgens hem het aangewezen werk voor een vrouw, maar een positie als de mijne te bekleeden lijkt hem zeer buitengemeen! Ook vindt hij, dat Mr. Pendleton veel verstandiger had gedaan door mij niet zoo de vrije hand te laten bij het uitgeven van zijn geld.

Terwijl wij nog steeds Betsy's konijntjes bewonderden, drong een vreeselijk geraas van de keuken tot ons door. Wij snelden toe en vonden Gladiola Murphy schreiend bij de ruïne van vijf gele borden. Het is zeer schadelijk voor mijn zenuwen om het geruisch van brekende borden te moeten verdragen wanneer ik alleen ben, maar het wordt gevaarlijk als zulks in tegenwoordigheid van een WelEd. Gestr. geschiedt.

Ik zal trachten die borden zoo goed mogelijk in hun oorspronkelijken staat terug te brengen maar, als je het John Grier Home nog in zijn ongeschonden schoonheid wilt bewonderen, zou ik je aanraden vlug naar het Noorden te vertrekken.

Steeds
Je Sallie.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenberg.

MEDEMBLIK DE OUDSTE. IN DE NEDERLANDSCH HERVORMDE OF ST. BONIFACIUSKERK.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.

(Vervolg).

MEDEMBLIK slaapt. De opvatting dat het dood is, gelijk Hoorn en Enkhuizen dood zijn, moge begrijpelijk zijn geweest in den tijd waarin Henri Havard deze plaatsen bezocht en er rondwandelde tusschen de puinhoopen van vroegeren bloei, voor het heden kan zij niet meer gelden. Enkhuizen's stedemaagd draagt niet meer de scheepskroon op het fier opgeheven hoofd, is tot nederig boerinnetje geworden, dat wel niet op den wijdschen praal van zeevorstinne bogen kan, doch niettemin geenzins dood is. Hoorn heeft nog iets van de deftigheid en pracht van haar gouden tijd bewaard, heeft zich echter gedwongen gezien het statige gewaad voor een eenvoudiger kleed te verwisselen bij den handel met het platteland, zij, die eens vloten uitzond naar alle werelddeelen. Maar hoe dan ook verburgerlijkt, ook zij leeft. Niet Medemblik is het eenigzins anders gesteld. De flinke welvarende vrouwe van weleer is zoo hevig door tegenspoed geteisterd, dat — ook al vertoonen zich niet meer de sporen van verval aan den oppervlakkigen beschouwer, die haar niet in haar goeden tijd gekend heeft — van nieuw leven geen sprake is. Het leven heeft zij behouden, maar het is het onbewuste leven van den slapende. Kracht tot opstaan, zij 't in zeer bescheiden tooi, zij mist het.

Zoo neemt Medemblik een eigen, geheel bijzondere plaats in onder de West-Friesche steden. Trouwens, heeft het dit niet altijd gedaan, heeft zich de oudste maar minst sterke zuster niet altijd van Hoorn en Enkhuizen onderscheiden door „alevel wat raars"? Er is reden om het aan te nemen. Enkhuizen en spoedig daarop Hoorn schaarden zich in 1572 aan de zijde van den Prins van Oranje, Medemblik liet zich scharen. Sonoy drijft zijn sympathie voor Leycester zoover, dat hij een vendel onder Jonkheer Arend van Duivenvoorde den toegang tot Medemblik weigert, daar de troep door de Staten was gezonden om de stad tegen Leycester's kuiperijen te verdedigen; zelfs voor den stadhouder Maurits blijven de poorten gesloten. Daarop wordt de stad belegerd; na zeven weken geeft Sonoy, bemerkende dat hulp uit Engeland uitblijft, het op, en trekken Maurits' troepen binnen; de troep van Sonoy bestond uit nog geen 600 soldaten. Deze feiten spreken niet van de vurige Oranje-liefde, waarin de zustersteden zich in deze tijden onderscheiden; misschien is het echter juist er niets anders dan een zekere futloosheid, een gebrek aan ondernemingsgeest achter te zoeken, waarvan ook Medemblik's latere geschiedenis getuigt. Eerst

negen jaren nadat Enkhuizen een aantal ruime nieuwe havens heeft gegraven, gaat het gunstiger, aan diepe zee gelegen Medemblik er toe over, naast de geheel onvoldoende Oude haven een nieuwe haven aan te leggen, die met de in 1632 gegraven havens voornamelijk wordt gebruikt door schepen, uit andere steden afkomstig. Als Enkhuizen tobt met verzanding van den noordelijken toegang tot zijne havens weet Medemblik hieruit geen voordeel te trekken; van pogingen om met het — het moet toegegeven worden — in dit opzicht gunstiger gelegen Hoorn als marktplaats te concurreren, is al mede niets bekend.

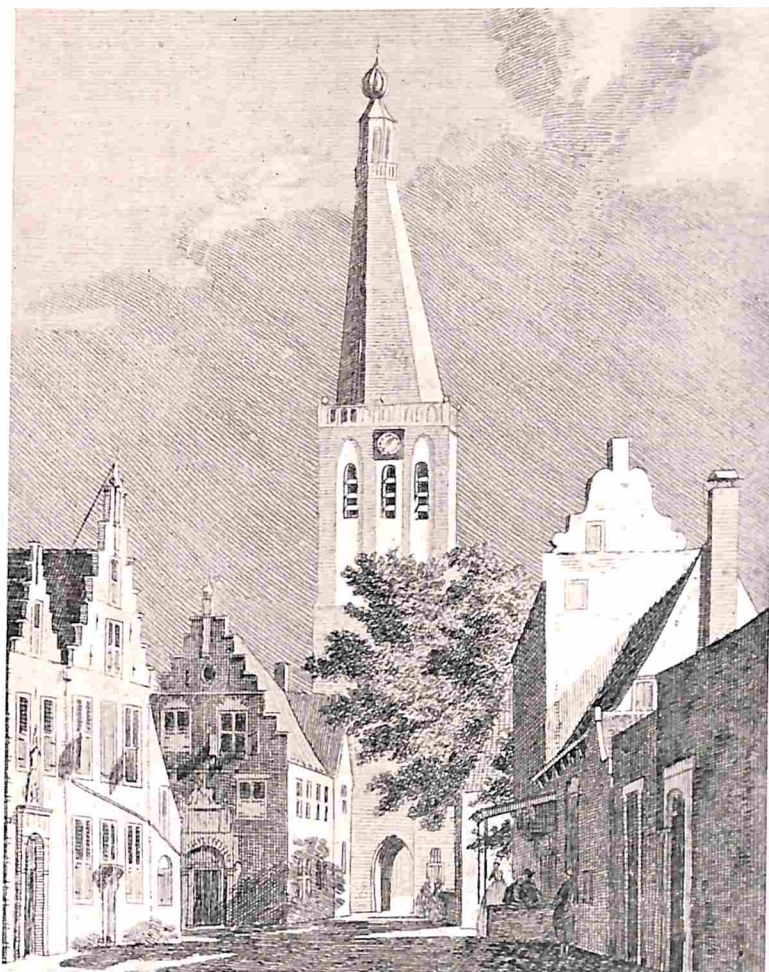
En of Medemblik, zoo het daartoe ernstig moeite had gedaan, niet had kunnen bewerken, dat het spoorwegverkeer naar Friesland over West-Friesland's oudste stad, inplaats van over Enkhuizen was geleid, is óók nog een vraag. Te Enkhuizen heeft men met veel kosten een nieuwe spoorweghaven moeten maken, oude havens ten behoeve van rangeerterreinen moeten dempen en daarmee schandelijk den van oude glorie sprekenden plattegrond geschonden. Te Medemblik was niets van dit alles noodig geweest: de diepe Oosterhaven was over de ontvolkte strook gronds langs den noorder-zeedijk gemakkelijk te bereiken geweest; de veerboot had bijna in rechte lijn van Medemblik naar Stavoren kunnen varen, terwijl ze nu, om ondiepten te vermijden, een S vorm moet maken; de afstand van Hoorn naar Medemblik is korter dan die naar Enkhuizen (wij kunnen aannemen, dat een voor snelverkeer aangelegde lijn Hoorn-Medemblik niet dusdanig zou kronkelen als het thans bestaand lokaaltje dit doet). Zoodat de reis naar Friesland wel bijna een half uur korter zou geduurd hebben, een voordeel, voor een lijn als deze zeker ruimschoots opwegende tegen het meerdere passagiersvervoer, dat het grootere varende dorpen in „de Streek" trouwens ongetwijfeld — hetzij dan ongaarne — den omweg over Hoorn hadden getroost, om zeer waarschijnlijk de thans geslaagde pogingen van het toenmalig Kamerlid voor Enkhuizen, de afgevaardigde Zijp, vruchteloos wat in dezen tijd, waarin men zoo gaarne gemakkelijk „er uit" wil, elke plaats min of meer tot voordeel is. Is de veronderstelling te gewaagd, dat we dit alles hebben te verklaren uit de minder krachtige lust tot aanpakken bij de nakomelingen van hen, die zich hier eenmaal

onder de bescherming van den ouden burcht vestigden? Of zou te Medemblik, meer dan elders in Holland, het Friesche element overwegenden invloed hebben behouden, de geest levend zijn gebleven van de Friezen, die taaie, koppige en verstandige menschen zijn, maar in 't nemen van initiatief dikwijls niet uitmunten? Voor deze veronderstelling pleit nog een andere eigenaardigheid der Medemblikkers, die ongetwijfeld Friesch is: veel minder dan de bewoners van andere Hollandsche steden in hun bloeitijd hebben zij voor uiterlijke pracht geld over gehad.

Zeker, de meeste geveltjes zijn ook te Medemblik een lust der oogen geweest, men zie b.v. de prent hiernaast en die op blz. 357, maar veel meer geld, dan de gewone sierlijkheid vereischte, is er, op enkele uitzonderingen na, niet aan ten koste gelegd. Als we ons tot de openbare gebouwen bepalen, zien wij, dat het stadhuis, een sierlijk renaissance gebouwtje uit de tweede helft der 16de eeuw, smaakvol kan genoemd worden; onze afbeelding op blz. 357 zegt dit op onvolkomen wijze, daar reeds in den aanvang der 18de eeuw de trappen van den topgevel zuinigheidshalve voor de rechte lijn hadden plaats gemaakt en het torentje, door een opengewerkten appel gekroond, waarboven de vergulde windwijzer in den vorm van een scheepje te draaien stond, er nauwelijks op zichtbaar is. Toch, hoe klein is het torentje, hoe valt het af bij een toren als die van het voormalig stadhuis van Monnikendam, een stad, die — ongeveer van dezelfde grootte — als tot vergelijkken noodd! En geen sprake van het klinkenk symbool van stedetrots en rijkdom te Medemblik: het is een der zeer weinige steden van Holland, welke nooit een klokkenspel heeft bezeten.

De stadspoorten, waarin in de gouden eeuw der Republiek het stadsbestuur zoo gaarne zijn zin voor goeden smaak en luister uitte, zijn te Medemblik nooit zeer fraai geweest, al hadden de oudste, de Wester- en Oosterpoort, eenvoudige poortgebouwen met een trapgevel aan binnen- en buitenzijde, ongetwijfeld iets van de bekoring der vermoedelijk uit denzelfden tijd dagteekende Noordhavenpoort te Zierikzee, die, hoewel veel minder trotsch van vormen dan de statige Zuidhavenpoort aldaar, met zijn simpele vormen als 't ware de aantrekkelijke zijde van de middeleeuwen belichaamt. Maar wél opvallend is dat de poorten, die na den uitleg der stad in 1632 dagteekenen, Baanpoort en Braak-, later Keerenpoort geheeten, niet veel meer zijn dan stevige afsluithekkens. Om van de poorten iets meer te maken, dan voor de verdediging der stad strikt noodzakelijk was, daar voelde men te Medemblik klaarblijkelijk niets voor. En reeds in 1726 zijn blijkens een prent de natuurlijk eenige onderhoudskosten eischende trappen van den gevel der Westerpoort verdwenen, gelijk wij zagen, dat ook bij den gevel van het stadhuis het geval was. Medemblik's Waagegebouw vertoont een smaakvol trapgeveltje, dat overigens vrijwel onversierd is gelaten en niet door oorspronkelijkheid uitmunt als b.v. de waag te Monnikendam; wij zwijgen nu maar over de vele oude waagegebouwen, die in zoovele andere steden nog steeds een sieraad der stad vormen. Het hedendaagsch Medemblik heeft zijn waag tot openbaar aanplakbord gemaakt: behalve de borden ter weerszijde van de deuren doen ook deze deuren zelf als aanplakbord dienst; men vergeve ons de oneerlijkheid dat wij — om ontsiering van „Buiten” te voorkomen, — de deuren een aanzien hebben gegeven, herwelk zij, naar wij hopen, spoedig weer in werkelijkheid zullen hebben. En dat zál gebeuren, zoodra men te Medemblik inziet, dat de oude schoonheid der stad, zij 't dan niet uit piëteit, dan toch uit eigenbelang zoo ongerept moet worden gelaten, als nog mogelijk is.

Het bovenstaande mag niet van een bezoek aan Medemblik afschrikken: reeds het kasteel is een bezoek overwaard, maar er is meer. En daarvan verdient wel in de eerste plaats het kerkgebouw der Hervormde Gemeente vermelding, dat vóór de Hervorming aan St. Bonifacius gewijd was. „Het schijnt wel”, zegt Dr. Blink in zijn „van Eems tot Schelde” „of zijn toren in droeve melancholie het hoofd scheef heeft laten hangen en somber op het grasveld aan zijn voet neerziet, waar eens drukke straten gevonden werden, doch waar thans de wasch ligt te bleeken”. Inderdaad, de toren helt bedenkelijk naar het noorden en ook zijn muren vertoonen tekenen van verval. De slanke achtkanten

MEDEMBLIK DE OUDSTE.

GEZICHT IN DE TORENSTRAAT OP DEN KERKTOREN IN DEN AANVANG DER 18DE EEUW. LINKS HET WEESHUIS, DAAR-ACHTER HET GEVELTJE VAN DE MUNT. DE POORT ONDER DEN KERKTOREN IS NOG OPEN.

spits, die met droevig afgesleten hogels op de ribben versierd is, eindigt in een renaissance koepeltje op dorische kolommen, hetwelk gedekt is door een opengewerkte appel. De oorspronkelijke spits liep in een punt uit, gelijk gothische spitsen te doen plegen; het koepeltje is omstreeks 1660 aangebracht, waarschijnlijk met de bedoeling om er een klokkenspel in te hangen, waarvan intusschen niets gekomen is. Van hoogen ouderdom zijn de met eenvoudige spitsboognissen versierde zware muren, die vermoedelijk reeds in de 14de eeuw boven de daken der stad rezen. Vroeger bezat deze toren nog een eigenaardigheid: men kon „onder door de zelve ryden, met wagens en paarden, gelyck men door een poort ryt”, vertelt Dirk van Schoorel. Vervallen deuren — vooral die aan de zeezijde ziet er uit, alsof ze onder een enkelen trap zal bezwijken — sluiten thans den doorgang af; trouwens, het zou ook weinig zin hebben, door den toren naar de gras- en bouwlanden te rijden, die zich uitstrekken op de plaats, waar vroeger een brug over de gansch verdwenen Oude haven gelegenheid gaf, de met huizen bezette noordzijde dezer haven te bereiken.

De kerk is bij den grooten brand in April 1555 gedeeltelijk in vlammen opgegaan, maar schijnt met behoud der oude muren en zuilen hersteld te zijn; ze bestaat uit drie beuken. Het koor is omstreeks 1850 afgebroken en ook het dakruitertje op den mid-

Foto C. Steenbergh.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.

DE TORENSTRAAT, ZOOALS DEZE ZICH THANS VERTOONT. MEN LETTE VOORAL OP, WAT ER VAN HET SIERLIJKE MUNT-GEVELTJE IS GEWORDEN.

delsten beuk is verdwenen. Het bedehuis heeft dus iets van zijn luister verloren. Wat niet wegneemt, dat het tot die kleinere kerkgebouwen behoort, welke, voor den protestantschen godsdienst ingericht, hun mystieke schoonheid hebben zien vervangen door dat klare eenvoudige schoon, waartoe de schilder Bosboom zich zoo aangetrokken heeft gevoeld. Het is merkwaardig, hoe slecht de fotografie dit schoon weergeeft; de mooiste foto van dat prachtige Noorderkerkje te Hoorn, ze zegt u niets... dan dat men er enkele bezienswaardigheden vindt. Zoo ook onze toch ongetwijfeld goede foto van Medemblik's kerkgebouw. Ze vertelt u, dat er nog mooie koperen kronen hangen en dat de preekstoel fraai snijwerk vertoont. De reliëfs, die het omstreeks 1556 vervaardigde eikenhouten gestoelte versieren, verbeelden tafereelen uit de geschiedenis van Judith en Holophernus. In den zuiderbeuk vindt men zes mooie geschilderde glazen; zij vertoonen wapens (één dat van Monnikendam en vermoedelijk door deze stad geschonken zooals toenmaals vaak geschiedde) en tafereelen uit de Bijbelsche geschiedenis; één (het hiernaast afgebeelde) bovendien een gezicht op Medemblik, zooals dat zich in de 17de eeuw van zee uit vertoonde, welke voorstelling treffende overeenkomst biedt met een prent in de Chronyk van Medemblik. De meeste glazen dagteekenen uit de jaren 1670 of 1681.

In de 17de eeuw heette deze kerk ook wel Westerkerk, ter onderscheiding van de ridderzaal van kasteel Radboud, die toen voor den kerkdienst werd gebruikt en dus tot Oosterkerk werd; in verband met deze tijdelijke bestemming — ik verzuimde nog dit te vermelden — is waarschijnlijk de aan de noordwestzijde dezer zaal oprijzende toren eenigzins hooger opgetrokken en van een uurwerk voorzien; bij de restauratie heeft hij zijn oude gedaante teruggekregen.

In het volgend nummer gaan wij allereerst naar het stadhuis; om het ongeduld mijner lezers te temperen, zij echter reeds nu medegedeeld, dat het niet meer het sierlijke gebouwtje is, waarvan wij hierboven spraken, zooals een niet al te oppervlakkige vergelijking van de afbeeldingen op blz. 357 reeds leert.

A. LOOSJES

(Slot volgt).

DE FATALIST.

„A H m'sieu".... De knecht bleef voor de geopende deur staan, zijn meester met stomme verbazing aanschouwend, en waagde zich niet de kamer in. „Kom hier met die thee", riep Jean Démeraude tusschen twee lachstuipe door, en Alphonse kwam langzaam nader.

Hij kende zijn meester de laatste twee weken niet anders dan zéér in zichzelf getrokken, onbereikbaar ernstig en hopeloos melancholiek — en nu dit lachen, lachen zonder ophouden.

Hij zag hem zitten met een lijvig boek op zijn knie en een even lijvig deel voor hem op tafel; en die boeken schenen den zin voor humor en de levenslust weer bij zijn meester wakker te hebben geschud. Alphonse werd nieuwsgierig, terwijl hij daarbij zich zeer verheugde over dezen nieuwen gang van zaken, want Alphonse was geen man voor treurigheid.

Hij had de familie Démeraude gekend van toen hij als vijftienjarige loopjongen bij de pas getrouwden in dienst was gekomen.

Na drie jaar was de eerste zoon geboren en tien jaar later de tweede, Jean. — Alphonse was in dien tusschentijd opgeklimmen tot huisknecht en hij had terstond groote sympathie gevoeld voor deze nieuwe Démeraude. Waarom — wist hij niet. Misschien wel, omdat hij heel goed merkte, dat p'tit m'sieu Jean

„overcompleteet" was. Alphonse had als jongen reeds groote lust in studeeren gehad; waar hij maar boeken vond, las hij, las en las, tot laat in den nacht. Bij de Démeraudes had het overige dienstpersioneel hem dikwijls uitgelachen — maar hij liet ze lachen en ging ijverig verder, in zijn vrijen tijd te lezen en te leeren wat hij kon.

Toen Jean langzamerhand opgroeide en Alphonse merkte, hoe weinig de familie zich om het ventje bekommerde, had hij hem veel van zijn zelf geleerde wijsheid bijgebracht. Die twee gingen wonderlijk veel van elkaar houden.

's Avonds, wanneer Jean klaar was met zijn werk en eigenlijk naar bed moest, hoorde Alphonse hem, als het weer 't maar even toeliet, beneden in den tuin fluiten, en dan wist hij, dat Jean nog wat met hem wilde praten. Dan kwam Alphonse en samen maakten ze soms groote wandelingen, waar héél wat afgepraat werd en waar niemand van de familie iets van wist, want geen mensch lette op Jean.

Maar deze leerde ten slotte van zijn huisonderwijzer veel meer, dan Alphonse wist en toen werden de rollen omgekeerd: Jean ging Alphonse op zijn manier onderwijzen en deze bleek een bijzonder vlotte leerling. Alphonse kreeg bij zijn liefde voor Jean, ook een onbegrensde vereering voor zijn vriendelijk, flink karakter. Ze hadden zich het leven zonder elkaar moeilijk kunnen voorstellen; Alphonse werd zelfs langzamerhand de biechtvader van al Jean's ondeugdheden en wandaden en hij was een onbekrompen raadgever.

Toen Jean meerderjarig werd en daarbij een groot jaargeld kreeg, verliet hij het ouderlijk huis, dat voor hem zoo weinig liefde had overgehouden, en met Alphonse ging hij reizen en trekken, hier een jaar wonend, daar een paar maanden, tot hij den leeftijd had bereikt van zeven en twintig jaar, — waarop dit verhaal gebeurt — en te Parijs woonde.

„Ik heb het gevonden, oude jongen", Jean Démeraude wees Alphonse een stoel, beladen met een stapel kranten, „ga zitten, ik zal het je vertellen".

Alphonse zette zich in eerbiedige houding op de hem aangeboden stoel, na eerst de kranten te hebben opgeborgen. Hoe vriendschappelijk zijn meester steeds tegen hem was, als bestond er tusschen hen geen maatschappelijk verschil, — hij zou nooit uit het oog verliezen, dat hij de dienaar was.

„Weet je, wat de methode is, om te krijgen, waar je hartstochtelijk naar verlangt?" vroeg Jean, ernstig geworden, en hij keek met zijn sprekende, donkere oogen den tegenover hem zittenden Alphonse doordringend aan, als trachtte hij door te dringen tot den bodem van diens eerlijke ziel. „Non m'sieu", betuigde Alphonse.

„Wel — je verlangt er in het geheel niet meer naar, en dan krijg je het. —

En weet je wel, Alphonse, mijn onsterfelijke, welsprekende vriend, wiens ziel is gelijk dat je heelemaal geen schoonheid bent, want je hebt géén vollemaansgezicht".

„God beware, m'sieu", barstte Alphonse los; er begon een afschuwelijke gedachte in zijn hoofd te schemeren: dat zijn jonge meester krankzinnig was geworden.

Jean dronk langzaam zijn thee en bediende zich van een enorm stuk gebak.

„De thee heb ik gezet voor madame Tulleul, monsieur", waarschuwde Alphonse.

„Doet er niet toe; ik heb dorst en zij komt altijd een uur te laat — dan zet je wel weer andere".

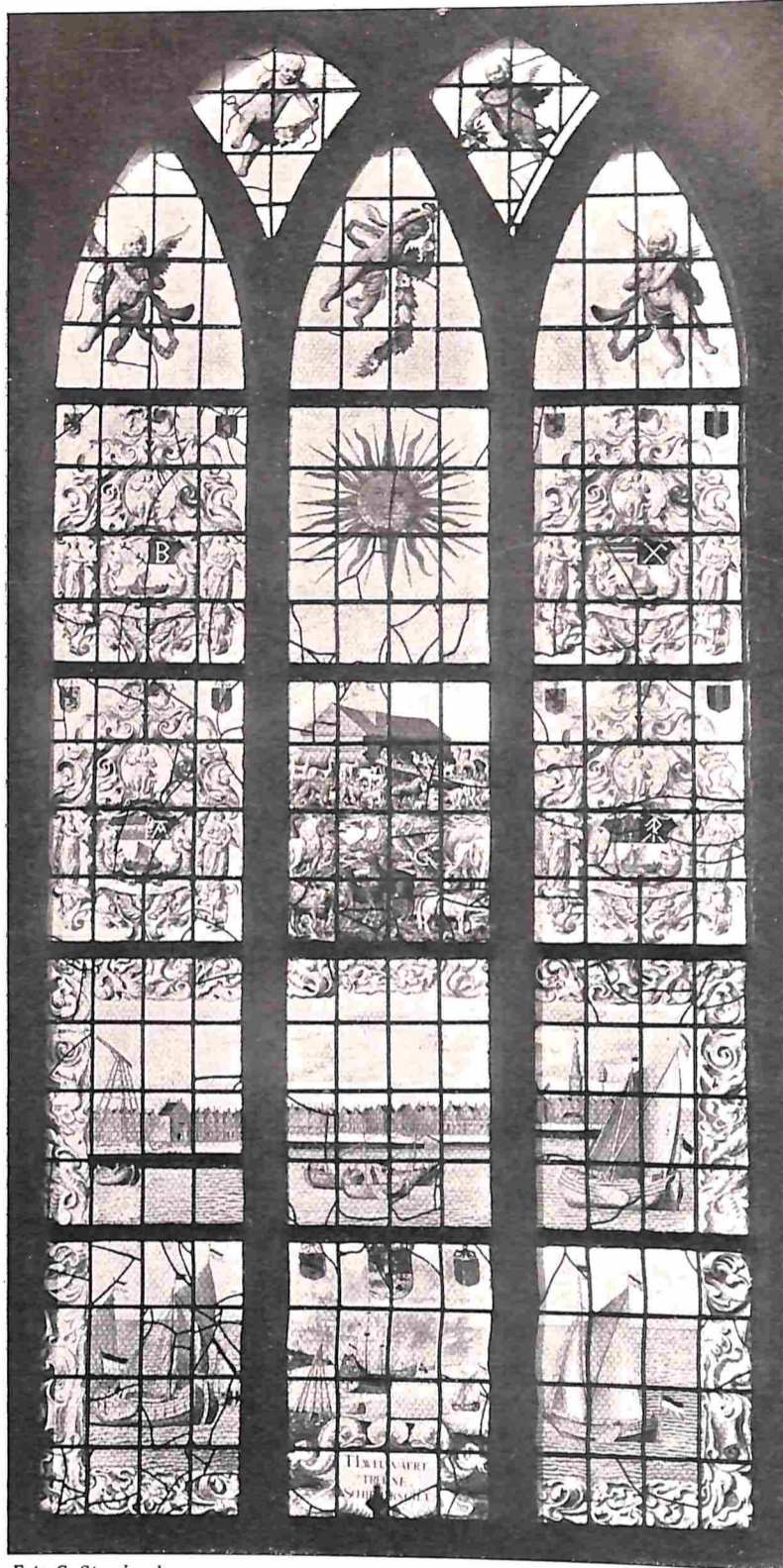

Foto C. Steenberg.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.

EEN DER FRAAIE GESCHILDERDE GLASRAMEN IN DE HERVORMDE KERK, MET EEN VOORSTELLING VAN DE ARKE NOACHS, EN (DAARONDER) EEN GEZICHT OP MEDEMBLIK, VAN ZEE UIT, IN ZIJN BLOEITIJD.

vriend, wiens ziel is gelijk dat je heelemaal geen schoonheid bent, want je hebt géén vollemaansgezicht".

„God beware, m'sieu", barstte Alphonse los; er begon een afschuwelijke gedachte in zijn hoofd te schemeren: dat zijn jonge meester krankzinnig was geworden.

Jean dronk langzaam zijn thee en bediende zich van een enorm stuk gebak.

„De thee heb ik gezet voor madame Tulleul, monsieur", waarschuwde Alphonse.

„Doet er niet toe; ik heb dorst en zij komt altijd een uur te laat — dan zet je wel weer andere".

Sinds eenigen tijd leed Jean aan een onbeantwoorde liefde, — dit wist Alphonse. Het meisje was heel lief, maar arm, — en toch had ze den rijken Démeraude, die een „schitterende partij” heette, onverschillig behandeld, en geen avances laten maken. Er werd gezegd, dat ze hem oppervlakkig vond.

„Wat zou ik toch moeten doen om haar te winnen?” had hij eens in wanhoop aan zijn ouden vriend gevraagd, „als ik me nu eens ga trainen en binnen eenigen tijd het Kanaal kan over zwemen — zou ze dan me houden? Of als ik eens meega met de een of andere Noordpool- of Maanexpeditie en met roem beladen terugkwam, zeg, zou ze dan om me geven?”

„Dat weet ik zoo niet”, had Alphonse peinzend geantwoord, „maar ik geloof, m'sieu Jean, dat hier niets aan te doen is. Liefde is een eigenaardig geval — je houdt van elkaar, of je doet het niet, en al gaat u nu ook een reis naar de hel maken met wijlen Dante, — zij zal er niet meer om van u houden. Je houdt niet van elkaar, om dit, of om dat, je doet het eenvoudig, ja, omdat je niet anders kan”.

Alphonse's wijsheid was niet opwekkend

„Is er dan niets aan te doen?”

„Ik vrees van niet, m'sieu”.

De oudere man vond in zijn hart een meisje, die zijn mijnheer kon weigeren, niet de moeite waard om over te praten. Ze verdiende eens flink tegen de lamp te loopen, met den een of anderen losbol te trouwen. Wie was er degelijker, flinker, vriendelijker dan zijn meester? Nu ja, hij had niets „ontdekt”, hij was niet „beroemd”, maar deed dat er ten slotte iets toe? Als je maar een „mensch” was; en de meeste wezens, die zich menschen noemden, waren minder dan de dieren, vond Alphonse.

Maar zijn slechte gedachte ontrent het meisje was omgeslagen als een blad van een boom, toen ze eens met haar moeder was komen theedrinken. Ze was het mooiste en bekoorlijkste wat hij ooit gezien had, moest hij zich bekennen. Sinds dien dag begreep hij het lijden van zijn meester, en hij leed met hem.

„Zeg, Alphonse, zou ik mijn uiterlijk ook tegen hebben?” Jean was voor den spiegel gaan staan en bekeek zichzelf met kritischen blik. Zijn pakken zaten altijd onberispelijk chic — maar het gezicht, dát was zeker niet heelemaal zooals 't wezen moest.

„Weet je, Alphonse, een Grieksche neus zou me wonder wel kleeden, zou hij niet?” en Jean keek half lachend, half spijtig naar zijn even opgewipten „kwajongensneus”.

„Mijnheer, al was u Apollo zélf (Alphonse was ook eenigszins ingewijd in de klassieken), dan zou ze, zooals de zaken nu staan, toch niet van u houden”...

Langzamerhand werd er niet meer over dit onderwerp gesproken en Alphonse moest lijdelijk aanzien, hoe zijn meester, dien hij niet anders gekend had dan vroolijk en levenslustig, een toberig, melancholiek mensch werd. Nu echter scheen de ellende hem naar het hoofd te zijn geslagen en Alphonse keek met angstige oogen, hoe zijn mijnheer met zichtbaren eetlust hoeveelheden gebak naar binnen werkte.

„Heb je wel eens gehoord van Amgiad, en Assad?”

Alphonse knikte gedwee van ja. Krankzinnige menschen moest je in alles gelijk geven, dat was het beste.

„En van de man die goud wilde maken en zich aansloot bij den vuuraanbidder?”

Toestemmend knikken van Alphonse. „En”, vervolgde Jean met verheffing van stem, „ken je Kamaralsaman en Haïat-Al-Nefus?”

„Zeker, m'sieu!”

„Waarom dan, ongelukkige”, Jean sloeg het boek dicht en kwam op Alphonse toe met dreigend gezicht, „heb je me nooit van die kennissen van je gesproken? Dan was ik nooit ongelukkig geweest en had ik nu wat ik begeerde. — Maar”, ging hij kalmer voort, „ik geloof dat je liegt — verschrikkelijk”.

„Ja, m'sieu”.

Toen wierp Jean zich op den divan en lachte weer, lachte tot Alphonse wel mee moest doen en 't was werkelijk een heel gekke vertooring.

„Je bent onbetaalbaar”, lachte Jean, „oude jongen, zooals jij bestaat er geen tweede”.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
GEDEELTE VAN EEN DER BESCHILDERDE KERKRAMEN IN DE HERVORMDE KERK,
MET EEN VOORSTELLING VAN SALOMO'S OORDEEL.

Hij sprong ineens op en schonk zich een tweede kop thee in. „Waarom heb je me nooit de 1001-Nacht sprookjes laten lezen, beste? Het is werkelijk een gebrek in mijn opvoeding, dat ik die niet ken; maar nu ga ik ze lezen. Weet je wel, dat er een heel mooie moraal aan ten grondslag ligt? — Het je schikken in het onvermijdelijke”.

Alphonse knikte wijsgeerig.

„Dat ga ik nu doen — ik zal niet meer aan de kleine mademoiselle Tilde denken. En”, vervolgde hij met schitterende oogen, „dan zal je zien, dat ze van me gaat houden en wordt alles goed”.

„Dan is het niet, dat u er niet meer naar verlangt, m'sieu, en ook niet, dat u u schikt in het onvermijdelijke — maar als u mademoiselle Maschke nu tot vrouw zal krijgen, komt dat alleen, omdat u het vast gelooft”.

„Mais voyons, Alphonse, nu wordt je al te filosofisch. Ik zeg je, dat ik het fatalisme ga bestudeeren, tot in de kleinste details en dan — wel — dat heb ik je al gezegd, nietwaar, je verlangt niets meer en je krijgt alles. Voilà!” met een welsprekend schouderophalen.

„Ik hoop voor u, m'sieu Jean, dat u la belle demoiselle tot vrouw krijgt, en ik geloof zeker, dat het gebeuren zal”.

„Bon”, zei Jean, vruchteloos naar het gebak grijpend, waarmee Alphonse met een handigen zwaai vertrekken wilde.

„Het is zwaar gebak, m'sieu”, waarschuwde deze, „en straks komt uw nicht, waar het eigenlijk voor gemaakt was, en dan is er niets meer over”.

„De duivel hale die nicht. Ik wil haar niet zien”. — De elektrische bel ging over.

Foto C. Steenberghe.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
HET ACHTEROM, HET EENIGE NOG NIET GEDEMPTE GRACHTJE.

„Wel Alphonse” tegen genoemd persoon, die hem verwijtend aanzag, „Allah is groot, er is geen grooter dan hij, en Jean Démeraude is zijn profet”.

„Mozes, m'sieu”, waagde Alphonse weifelend.

„Démeraude”, herhaalde Jean met verheffing van stem en hij vervolgde ineens zacht murmelend, met een vermoeid handgebaar, als waren zijn vingers zwaar van fonkerende edelgesteenten:

„Ontsluit de poort, Btaouch, en laat de jonkvrouw in de zaal op het Oosten”.

Alphonse boog van 't lachen, tot groot gevaar van 't theeservies, en verdween, rinkelend en rammelend.

„Maar mijn beste jongen, je moet mijn invitatie aannemen; ik heb al aan de nichtjes gezegd, dat je komen zoudt”.

„Was dat niet wat voorbarig, lieve nicht?” vroeg Jean, in onberispelijk eerbiedige houding thee schenkend voor de oude dame.

„Wel lieve hemel, vroeger was je toch niet afkeerig van een bal, wel?”

„Nee, zeker niet, en als u 't graag heeft, zal ik komen”.

„Heb je een kostuum?”

„Nee, — maar dat is gauw genoeg klaar”.

„Goed. Je komt dus morgenmiddag en blijft tot het eind van de week”.

„Heel graag, lieve nicht”. Hij mompelde iets tusschen zijn tanden, wat het goede mensch gelukkig niet verstond en vervolgde toen weer met een beminlijken glimlach het gesprek.

Nicht Georgette Tilleul woonde in een mooi huis op de Boulevard de la Madeleine en hield ervan, haar huis vol gasten te hebben. Bijna het geheele jaar door waren er logés en eens of twee maal gaf ze een bal. Het nu komende bal costumé nam al haar gedachten in beslag, en daar haar neef een knappe jongen was en daarbij rijk, moest hij natuurlijk van de partij zijn.

Jean vond de heele geschiedenis een temptatie, maar zijn beleefdheid verbood hem te bedanken. Er zou over twee dagen een bal zijn bij den attaché, een vriend van hem, waar hij wist, dat zij ook komen zou. Nu moest hij dit afschrijven en hij was stellig van plan er niet over te tobben en de zaken op hun beloop te laten.

Hij zuchtte eens ronduit en van harte, toen de oude dame eindelijk vertrokken was en Alphonse de theeboel kwam wegruimen.

„Wat zeg je ervan, Alphonse? Ik ga niet naar „het” bal, maar naar de Tilleuls voor eenige dagen”.

Alphonse keek op, den theepot in de hand, waar hij zonder blikken of blozen vrijelijk den inhoud van op den grond schonk.

„Je vergeet er suiker en melk bij te doen”, merkte Jean op; maar Alphonse was reeds in grooten schrik weggerend om een doek te halen en het gemorste op te nemen.

„Zoo iets is me nog nooit overkomen, m'sieu Jean, God weet, dat dit de eerste keer is, maar — ik hoorde het in Keulen donderen”.

„Ik heb je gezegd, dat ik niet meer verlang... Alphonse. — Er is een bal costumé, en ik ga straks erop uit, om nog een kostuum te krijgen. — Ik ga als rooi Nacht-prins, amberkleurige zijde met lichtblauw, en wit cashmere”.

„Ja”, Alphonse knikte ernstig.

„Maar nu ga ik dadelijk”....

Jean sprong op en de trouwe knecht keek hem verheugd na, want hij zag de zonnige uitdrukking, die hij zoozeer gemist had, weer in de oogen van zijn meester.

„Hoe is de volgorde van al die kleeren?” dacht Jean, in zijn ruim slaapvertrek van huize Tilleul staande voor een koffer, waarin een groote hoeveelheid schitterende zijde lag. „'t Is, god-beter 't, genoeg om een weeshuis van te kleeden. — Gelukkig, dat ik een paar uur tijd heb om 't uit te vinden — en anders trek ik alles maar over elkaar aan; de menschen zullen 't niet merken, als 't verkeerd zit”.

Hij haalde de kleedingstukken een voor een uit, in stilte Oos-

tersche wijsheid repeteerend, die hij straks met Oostersche waardigheid ten beste moest geven. Het ging hem heel wel af, deze nieuwe rol.

„Maar zij dobberen in twijfel en gelooven niet”, mompelde hij voor zich heen, met een gezicht als een vraagteken zijn burnous onderste boven op armslengte voor zich uithoudend.

„Beware, hoe moet dat verwenschte ding om? Het is géén kleeding, parole d'honneur”. Eindelijk had hij zoowat alles in de juiste volgorde en in de gewenschte plooiën om en aan, toen hij bemerkte zijn wit zijden, met goud doorwerkten tulband te hebben vergeten. Deze was versierd met een prachtige smaragd, omgeven van kleine diamanten, waaraan strengen parels bevestigd waren.

Jean Démeraude zag er vorstelijk uit in dit kostuum en met zijn gebronsde gelaatskleur en donkere oogen geleek hij werkelijk een prins uit de rooi nacht.

„Zij zullen versierd worden met gouden armbanden en paarlen en hun kleederen zullen van zijde zijn”, zei hij, de trap afdalend

en tot zijn schrik bemerkend, dat hij een uur te laat was. Doch de groote hangklok liep aanmerkelijk voor, hoevéél wist hij niet.

„Maar zij dobberen in twijfel...”

hoewel de reeds met gemaskerde gecostumeerden gevulde zaal hem van allen twijfel hieromtrent verhief en hem de zekerheid verschafte, dat hij onvergeeflijk laat was.

Jean stapte langzaam naar zijn nicht en wachtte, tot hij met haar spreken kon; want deze levendige dame was omgeven door een kring van menschen. Jean trok echter door zijn prachtig costumé dadelijk de aandacht en de kring opende zich om hem door te laten. — Langzaam maakte hij een diepe buiging, de hand op het hart, en vóór zijn nicht nog een woord van verwijt had kunnen zeggen over zijn laat komen, murmelde hij:

„Gij bezit de meest volkomen bekoorlijkheid en welsprekendheid en overtreft al het geschapen in bevalligheid. — Gewillig onderwerp ik mij aan u, als uw gediensstige slaaf. — Bestraal mij met uw glans, want waardeloos is het leven voor hem, die u niet mag beminnen”.

Georgette Tilleul boog lachend het hoofd, en hij kwam nader, om haar eerbiedig de hand te kussen.

„Mijn naam is Noureddin-Ali, schoone vrouw, en ik ben door mijn vader, den groot-vizier Chakan gezonden, om dit feest bij te wonen. Drukke regeeringszaken beletten hem, zelf te verschijnen”.

Hij maakte weer dezelfde diepe buiging en trok zich bescheiden terug.

„Mooi zoo, prachtig”, lachte mevrouw Tilleul, in de handen klappend — maar Jean was reeds in de menigte verdwenen.

Langzaam liep hij rond. Zijn nicht had hem wel de gastenlijst laten zien, maar hij had vergeten dien te lezen. Daar trad een Engelsch edelman, uit den tijd van Karel den Twaalfde op hem toe.

„Bonsoir, Jean, ça va bien?” vroeg hij, zijn wit fluweelen arm door de dito zijden van Jean stekend.

Jean keek onderzoekend naar „De Ferra”

„Ja, — ik moet je spreken. Ga even mee”. Zijn gezicht stond ernstig. Ze begaven zich naar een Chineesche tent, waar ze absoluut niet thuis hoorden.

„Wat is uw aangezicht met stof bedekt?” vroeg Noureddin-Ali. Ze zetten zich op de teere Chineesche stoeltjes.

„Oude jongen”, sprak de gemaskerde Engelsche nobleman tot den Arabischen prins, „er zal je een betrekking aangeboden worden als ze secretaris bij de legatie in Wenen — en ik vrees...”

Jean maakte een afwerend gebaar met de zwaar beringde hand.

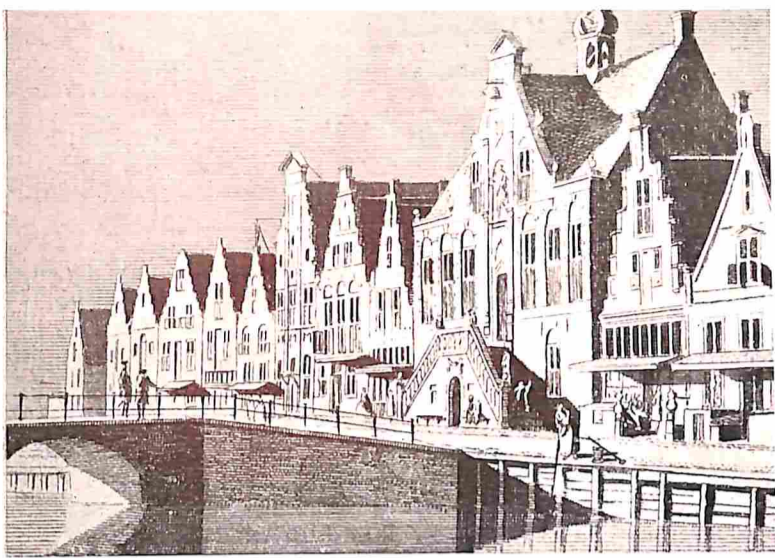
„Ja, ja, ik wist wel, dat je dit eerst zou weigeren, maar Démeraude, luister naar mij — neem deze betrekking aan. Het is nog een geheim, maar je bent mijn beste vriend, daarom vertel ik je dit en de zekerheid, dat je het af zou slaan, bracht me er toe, er vooraf met je over te praten”.

„O gij, wiens weldaden voor mij vele zijn, en wiens gunsten meer

Foto C. Steenberg

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
DE WAAG AAN DE KAASMARKT.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.

HET STADHUIS IN DE EERSTE HELFT DER 18^E EEUW.

zijn dan ik kan opnoemen, gij, mijn vriend, schooner dan de volle maan —

„Hou je me voor den gek?” en de Ferra lachte om Jean's onbewogen gezicht.

„Allah beware mij, tot de zotten te behooren”, sprak hij, peinzend kijkend naar de roode lampekop en het rood verlichte „China”. Hij bedacht zich, wat hij gisteren in scherts tegen Alphonse had gezegd:

„Als je iets vurig verlangt te bezitten, moet je er niet meer naar verlangen — dan krijg je het”.

Als hij zich daar nu aan hield?

„Zet mademoiselle de Maschke uit het hoofd, — want zij weerhoudt je hier vandaan te gaan”.

Ach Jean wist heel goed dat, zooals de zaken nu stonden, ze zeker — neen — zou zeggen. Hij moest haar nog ten huwelijk vragen, dus uitgesproken zekerheid had hij nog niet. Doch hij wist haar antwoord — dat had ze hem duidelijk genoeg door haar onverschilligheid laten merken. En had ze niet gezegd, dat ze hem oppervlakkig vond? Kom Jean, verbeuzel je leven niet met een onbeantwoorde liefde.

„Dank je, dat je me hierover gesproken hebt, George — ik geloof, dat ik het wel aan zal nemen”.

De Ferra stond op en haalde een aan Démeraude geadresseerde brief uit zijn zak, dien hij hem aanbood.

„Dezen gaf me zoeven de knecht voor je, en ik vermoed, dat het de bevestiging is, van wat ik je vertelde”.

Jean verbrak het zegel en opende het stuk.

Hij knikte al lezend langzaam met het getulbande hoofd, zoodat de parelsnoeren bewogen.

„Ja”, zei hij toen, en stond op. „Ik moet nu naar de gasten gaan, de Ferra; ik verzeker je, dat ik deze betrekking zal aannemen. — Eerst moet ik dit op mijn kamer bergen”.

„En”, de ridder in het wit veltpak kwam vlak bij den Zoon van 't Oosten staan, „heb je prinses Zaire al gezien?”

„Prinses Zaire? Neen, ik wist niet dat er nog meer lui uit de rooi Nacht waren gekomen. Maar, bij Allah, ik ga haar dadelijk opzoeken”.

George de Ferra lachte en boog zijn wit gepoederd hoofd vlak bij den tulband: „Heb je misschien de gastenlijst niet eens gezien? Dat zou weer iets voor jou zijn”.

Jean knikte levendig van neen, alle Oostersche waardigheid een oogenblik vergetend en hij sloeg den nobleman gevoelig op den schouder.

„Wie is ze dan?”

„In je nieuwe betrekking wordt absolute nauwkeurigheid geëischt en geen slordigheid of vergeetachtigheid geduld”. De Ferra knikte vroolijk en was verdwenen, voor Jean iets meer had kunnen vragen.

„Als zij het eens was!!” zei hij bij zichzelf, een oogenblik stilstaande om het stuk tusschen de amberkleurige zijden sjerp te steken, „en ik heb deze betrekking aangenomen — beloofd, ja, aan de Ferra en ik zou haar misschien nog maar eens zien — maar ik ga niet meer terug. — O god-o-god als ze toch van me houden kon...”

Met deze hartstochtelijke ontboezeming, die in 't geheel niet paste bij zijn rol, verliet hij de tent en begaf hij zich naar zijn kamer om den brief weg te sluiten.

Toen hij weer in de zaal terugkwam, was zijn eerste werk Zaire te zoeken.

Er waren veel gasten en één persoon te zoeken was niet gemakkelijk voor Jean, daar hij dikwijls staande gehouden werd, en ieder volgens zijn rol moest antwoorden. Hij deed dit met het grootste plezier, het trok hem werkelijk aan.

„Is het waar, Prins, dat ge naar 't buitenland gaat?” Een schitterend Spaansch masker hield hem staande.

Hoe is 't bij den hemel mogelijk, dat ze daar nu al over praten, dacht Jean, het is nog niet eens bekend.

Hij legde de hand op het hart en zei: „Hoe menig ongelukkige

is verstoken van het zoet des levens, en hoe velen baden zich in weelde, rustend in de schaduw”.

„Wie is u dan?” vroeg de Spaansche even verwonderd. Ze wist toch bijna zeker, dat het Jean Démeraude was.

„Noureddin-Ali, uw gediensige slaaf”.

„Eh bien”, ze keek hem vroolijk aan. „gaat prins Noureddin-Ali Parijs verlaten? Zal hij zijn vrienden in den steek laten?”

„Noureddin-Ali zal nooit zijn vrienden verlaten; nimmer zal zijn voet een anderen grond betreden dan dien zijner vaderen”.

„Kleedt de waarheid niet in het gewaad der leugen en verbergt de waarheid niet tegen beter weten in...” klonk een klankrijke stem, waarin nauw verholen ondeugende spot lag, vlak bij hem. Snel als de wind keerde Jean zich om en bevond zich tegenover een Oostersche prinses, Zaire — Tilde de Maschke.

Jean maakte zijn talentvolle buiging, het Spaansche masker verdween lachend en Tilde de Maschke legde de hand op de haar aangeboden arm. Jean bracht haar naar een rustige plek in de serre en terwijl zij ging zitten bleef hij voor haar staan.

Deze hoek was schitterend verlicht en Jean kon de uitdrukking van haar gezicht duidelijk waarnemen. Hij las er iets op, wat hij niet begreep. — Nu hij haar zoo nabij weer zag, stormde alles, wat hij zoo zorgvuldig achter zijn rol verborg, op hem af en hij vond zichzelf een dwaas, een betrekking aangenomen te hebben, die hem ver weg van haar zou brengen.

„U moet geen geheime gesprekken meer voeren in de Chineesche tent”, lachte het meisje, „bijna iedereen weet al, dat u naar Weenen gaat”.

„Ja”, zei hij alleen, kort. Hij wenschte, dat hij van die heele betrekking nooit gehoord had. Maar 't was nu eenmaal zoo — en hij had haar aangenomen. Maar nu zou de luchthartige Jean Démeraude toch eens toonen, dat hij een wil had.

„Kunt u me zeggen, wanneer ik afscheid mag komen nemen, mademoiselle?” vroeg hij, heel recht voor haar staande, terwijl zijn gestalte in het Oostersche kostuum nog hooger scheen.

„Dus is het wáár?” vroeg ze. „Ik had nog gedacht, dat het alles maar een verzinsel was, een — een grap, zooals er vanavond zooveel zijn”. Hij keek haar niet aan, en zag dus niet, hoe ze doodelijk bleek werd.

„Neen, het is waar — ik zal waarschijnlijk gauw vertrekken. Niets bindt me hier in Parijs, niet waar?”

„Niets?” haar lieve stem klonk wonderlijk zacht en toonloos.

„Neen, wat kan een man binden, die zijn weg voor zich ziet en dien gaan wil?”

Zaire antwoordde niet; ze was opgestaan.

„Mademoiselle”, Jean trad op haar toe en nam de kleine hand, „vergeef me, dat ik u dikwijls lastig gevallen ben, met...” hij bleef steken, zoekend naar zijn woorden. Hij voelde zichzelf een jammerlijk figuur slaan, in 't geheel niet in overeenstemming met zijn rol.

„O jou domme jongen”, klonk ineens Tilde's stem en hij staarde

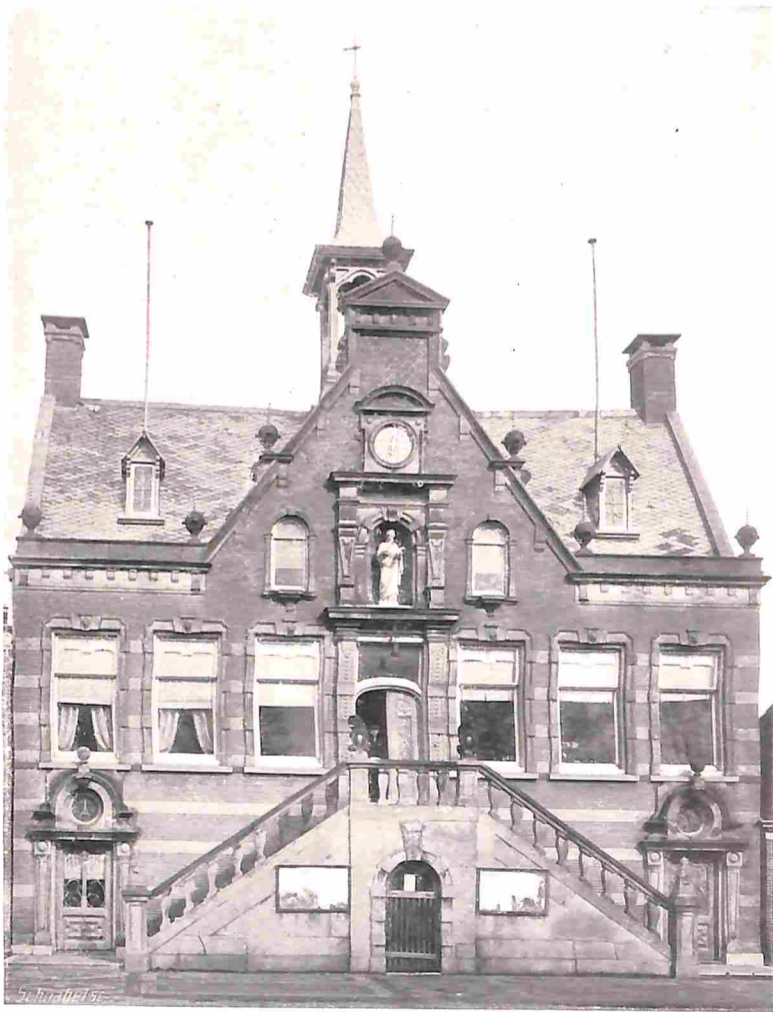

Foto C. Steenbergh.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.

HET STADHUIS, ZOOALS HET ZICH THANS VERTOONT.

haar dood verbaasd aan, „heb je dan heelemaal niet rondgekeken in die tent! — O, o,” lachte ze, „als je nu toch secretaris wordt, let dan beter op de plaats, waar je geheime conferenties houdt, zal je? — Mijn vriendin en ik waren er, ik zat er, vlak bij je, achter de planten. En ik begrijp nog niet, hoe ik me goed gehouden heb. Ik vind dat ze mij die betrekking moesten aanbieden, ik ben er beter voor geschikt dan jij. — Jou lieve domoor”, en ze streelde zijn bruine, beringde hand, terwijl hij zich voorover boog, absoluut sprakeloos, en haar handen kustte.

„Vindt je niet, dat je nu wat zeggen moest?” vroeg ze, terwijl haar zachte donkere oogen oplichtten in groote liefde.

Maar „Allah's profeet” kon voorloopig geen woorden vinden en de Oostersche wijsheid liet hem geheel in den steek.

„Kom morgenmiddag, ja?” vroeg Tilde.

* * *

Jean Démeraude pakte in groote haast zijn koffers; tijd om zich te verkleeden, gunde hij zich niet. Wie zin had gehad 's nachts om half drie in de witte auto te zien, die langs de boulevard de la Madeleine gonsde, had er iemand in gevonden buiten zichzelf van geluk, toetgekeld in een allerwonderlijkst kostuum: een vorstelijk Oostersche kleedij, hooge hoed, overschoenen. Naast hem stond een koffer, vastgesjord met riemen, die toch niet konden beletten dat verschillende onuitsprekelijke dingen naar buiten staken. Persoon in quaestie gedroeg zich heel vreemd, bijna als in een gewenschten toestand voor een psychiater. Toen de auto in de rue d'Antin stilhield, sprong hij eruit en werd opgevangen en van een halsbrekende duikeling gered dooreen deftigen, bejaarden knecht in livrei.

„Hoe wist je, dat ik vannacht nog thuis zou komen, Alphonse!?”

„Omdat Jean Démeraude, de profeet van Allah, alles weet, behalve wat hem zelf betreft. Maar Allah is groot, geprezen zij zijn naam”.

„Jij was 'n beter profeet geweest dan ik, Alphonse”, lachte Jean, de trappen opklotsend op zijn veel te wijde overschoenen. (Het waren geleende van de Ferra).

„Er was er maar één, en die was goed, m'sieu, die wist het en dat was Mozes”, zei Alphonse ernstig; waarop Jean zich aan de leuning moest vasthouden, om al lachend niet van de trap te vallen.

„Tiens, Alphonse, leer dit vannacht nu eens van mij....”

Maar hij kon zijn wijsheid niet voleinden, want de riemen, die al hun best gedaan hadden, den koffer dicht te houden, barstten los en pyama's, boorden, borstels en wat dies meer zij, slingerden

naar beneden, achterna gezet doorden in stilte vloekenden Alphonse.

„Waarijk, dit leven”, zei Jean zachtzinnig, op de trap plaats nemend en met een witzijden, van edelgesteenten flonkerenden, voet, waaraan een overschoen hing, zwaaiend, „dit leven is slechts een spel en ijdel vermaak....”

„Alles behalve vermaak, m'sieu Jean, — en — wat is dit??” hij ontrolde een als een bal in elkaar gefrommelde lap zijde.

„Dat is mijn tulband, beste; wees er voorzichtig mee, want ik moet dit kostuum in eere houden”, en hij vervolgde: „Zij, die rechtvaardigheid hebben uitgeoefend, zullen....”

„Monsieu, spaar me de 1001 Nacht”, onderbrak hem Alphonse, die vergeefsche pogingen deed, alles in één keer op te nemen, terwijl hem telkens iets ontviel, „ik geloof, dat er maar één ding is, waar een mensch zich aan te houden heeft: zijn gezond verstand bewaren en geen dingen te verlangen, die je toch niet krijgen kan”.

Na welke moraal Alphonse, belast en beladen, de trappen opstompele, terwijl verschillende kledingstukken het op zijn leven muntten, door zich om de trapleuning te slingeren en hem dan met een schok deden stilstaan.

Jean kwam nader en hielp den ongelukkige zoo veel hij kon. Eindelijk belandden ze boven en Jean opende met een zwaai de deur.

„Morgen moet je me niet wekken vóór de lunch, Alphonse”, zei Jean, zich naar zijn kamer begevend, „en daarna ga ik naar Madame en Mademoiselle de Maschke. Ik moet orchidaëen hebben”.

„Ah, m'sieu, is het dan tóch waar? — Heb ik het u niet voorspeld?”

De trouwe kerel kreeg tranen in de oogen en liet in zijn aan-doening alles uit zijn handen vallen. Hij kwam op zijn meester toe en wilde wat zeggen, maar groote vreugde belette hem een woord uit te spreken.

„Alphonse, oude jongen, als jij nu ook je welsprekendheid gaat verliezen! — Je gaat met ons mee naar Weenen, hoor, en ik heb je nog even hard nodig, als toen ik je p'tit m'sieu Jean was, — en nu kan je heelemaal niet gemist worden, want twee menschen hebben je nodig”. En met een plechtig gebaar zijn hand opheffend:

„De Fransche legatie is groot, en Alphonse is haar profeet!”

„M-Ma-ho-m-met, m'sieu”, stotterde Alphonse, die een helder oogenblik kreeg.

JOOST ELLIS.

DE YORK- EN LANCASTER ROOS.

(ROSA DAMASCENA MILL. FORMA VARIEGATA).

OOGENSCHIJNLIJK een stijf, ouderwetsch roosje, dat aan de aandacht der meeste menschen ontgaan zou. Toch hebben wij in deze nakomeling van het oude rozengeslacht een harer merkwaardigste vertegenwoordigers voor ons.

Eene bloem met eene geschiedenis, al kan ik u die niet nauwkeurig vertellen. Haar oorsprong is onbekend, waarschijnlijk is Vóór-Azië haar vaderland, doch dit is niet meer dan eene gissing. Volgens sommigen is zij een bastaard van Rosa gallica en in ieder geval dicht verwant er aan. Zeker echter is, dat de roos van Damascus (of Portlandroos), evenals de Gallische roos met hare vormen „centifolia” en „muscosa”, tot de oudste in Europa in de kultuur voorkomende rozen behooren en onder de voorouders gerekend mogen worden van onze hedendaagsche tuinvarieteiten, al komen hiervoor ook nog andere in aanmerking. Zij behooren tot de weinig bloemen, die gevuld in het wild voorkomen. Deze beide rozensoorten geven de beste rozenolie, vooral Rosa damascena f. Trigintipetala, waarvan in Schiras (Perzië) en in Rumelië (Kazanlik) uitgestrekte velden aangeplant zijn om rozenolie te winnen, de „Athar” der Oostersche volken.

Eene ander vorm van Rosa damascena is de „variegata”, bekend als de „York en Lancasterroos”, waarvan op dezelfde plant zoowel roode en witte als gemengde bloemen voorkomen. Men heeft gemeend er eene enthybride in te zien, zooals de Adam's gouden regen. Onze hier afgebeelde plant vertoonde alleen gestreepte, twee kleurige bloemen, doch groeide op slechten standplaats onder boomen in eenen ouden tuin te midden van eene groep Gallicarozen, o. a. herkenbaar aan de vijftalig samengestelde bladen. Zij hebben een eigenaardig schoon. Eerst, in knop en in de pas geopende stijve bloemen is de kleur diep rozerood en vanaf breede strepen tot in fijne stippellijnen door 't wit gemengd. Hoe verder ze uitbloeien, hoe lossere de bloem wordt, tot 't groote gouden meeldradenhart op 't laatst geheel vrij komt. Zoo zijn ze 't mooist. De kleur is nu véél zachter en doorloopt alle tinten van „rose Neyron”.*) Maar 't heerlijkst is de ouderwetsche zware rozengeur, zooals geen der nieuwe rozen ons meer geeft. Het zijn echter niet de gestreepte maar de enkelkleurige vormen geweest, die in de 15e eeuw in Engeland als partijteeken gediend hebben voor de aanhangers der Huizen York en Lancaster, die gedurende dertig jaren met afwisselend geluk om 't bezit van den Engelschen troon streden. Het Huis York voerde de witte, het Huis Lancaster de roode roos.

Sedert zijn die oude rozensoorten verdrongen door andere, en kruising met nieuwe soorten gaf ons dien overvloed van fijngevormde gevulde varieteiten, die wonderen van kweekerskunst genoemd kunnen worden. Zij allen hebben ook hare geschiedenis, doch weinigen zullen zich eene blijvende plaats weten te verzekeren in de historie zooals deze steeds zeldzamer voorkomende „York en Lancasterroos”, die haren naam dankt aan den „Oorlog der beide Rozen”.

L. BAAS BECKING.

*) 't Rozerood van de „Paul Neyonroos”, zie de opgaven in: „Repertoire des couleurs etc.” [par René Oberthür. Paris 1905.

Foto C. Steenberg.

YORK- EN LANCASTER ROZEN.

Snelle groei van Planten.

Het is wel eens aardig, om bij een klimplant, winde, klimboon of wilde wingerd den dagelijkschen aanwas in lengte aan te strepen op het steunsel. Men zal verbaasd staan hoe sterk bij gunstig weer de groei wezen kan. Toch zijn er planten, welke men bijna kan zien groeien, tropische gewassen, zooals b. v. het bamboesriet.

Op Ceylon groeit een soort, die in 24 uren tijd niet minder dan 57 centimeter omhoogschiet, dat is dus 2.35 c. M. per uur of in een kwartier ruim een halven centimeter. Geen wonder, dat men in onze oost een bamboestengel binnen een maand acht meter hoog opschieten ziet. Nog onlangs zagen wij tropische gewassen van ettelijke meters hoogte en breedte, waaronder we ons klein voelden, terwijl de tuinbaas ons verzekerde, dat hij die planten een jaartje geleden onder zijn armen den wintertuin binnendroeg om ze daar te planten.

Voor de meeste onzer inheemsche gewassen is de gemiddelde groei ± 0.005 millimeter per minuut. Plantendeelen, vooral bloemdeelen kunnen echter verbazend snel groeien. Het teere stengeltje van een roggebloesem wast in een enkele minuut 1.8 m. M. Ging dat eens zoo door dan zou het in een etmaal ruim twee meter lang zijn, doch het spreekt vanzelf, dat zulk een sterke groei kracht binnen enkele minuten uitgeput moet zijn: het werk is dan trouwens volbracht Met welk een kracht en snelheid bloemen, irissen b.v. zich ontvouwen uit de knoppen is ook alleszins de moeite waard om gade te slaan.

Bij de lagere plantaardige wezens is de groei vaak naar verhouding het snelst. Denk maar eens aan het opkomen van schimmelplanten. Toch wordt die snelheid nog verre overtroffen in de wereld der micro-organismen, waar soms weinige of een enkele minuut nodig zijn om een bacterie zich in grootte te doen verdubbelen. G.

PHILEMON EN BAUCIS.

IEDER die het, nabij Velp, zoo schilderachtig gelegen Beekhuizen bezocht, zal zich de twee, naast elkander staande, woudreuzen herinneren, van welke, volgens de aangehechte naam-bordjes, de een Philemon en de ander Baucis heet. Die namen, welke ons ook bekend zijn uit het 2de deel van Goethe's Faust, hebben hun geschiedenis.

Theseus, zoon van koning Aigeus en een van Griekenland's grootste helden, toeft — aldus verhaalt de dichter Ovidius in het achtste boek van zijn „Metamorphosen” — op aanraden van den stroomgod Acheloös in diens verblijf. Deze verhaalt hem hoe hij de vijf nimfen, die hem, op een, door haar aangericht, offermaal, niet hadden genooïd, veranderde in even zooveel eilanden, de Echinaden (in de Ionische zee), alsmede hoe hij Hippodamas' dochter

„wie de aarde en 't lieve leven
„te bang viel door den wrok des vaders” *)

veranderde in het eiland, dat bij de zeelieden onder den naam Perimeel bekend staat. Nauwelijks heeft Acheloös uitgesproken of een der tochtgenooten van Theseus, Pirithoös, bekend om zijn lastering der goden, geeft als zijn meening te kennen, dat men de goden te hoog schat indien men hun het vermogen toekent, gestalten te kunnen geven en ontnemen. Dan is het Lelex, die de goden verdedigt en, ten bewijze van hun macht, de geschiedenis van Philemon en Baucis, het beroemde Phrygische echtpaar verhaalt, welke aldus luidt.

Toen op zekeren keer Zeus en Hermes een bezoek aan de aarde brachten, om het gedrag en karakter der menschen te leeren kennen, richtten zij hun schreden naar Phrygië, terwijl zij zich vermomden als vermoede reizigers, die nachtverblijf zochten. Alle deuren, zoowel van de huizen der grooten dezer aarde als van die der minder aanzienlijken bleven voor hen gesloten. Toen zij eindelijk aanklopten aan de schamele hut, waar het echtpaar Philemon en Baucis woonde, vonden de vreemdelingen een gastvrij onthaal. Met gulheid werd hun een eenvoudig maal voor-gezet. Toen het mengvat zich van zelf met wijn vulde, begrepen

*) Ovid. Metam, door J. v. d. Vondel, uitg. van Mr. J. v. Lennep en herzien door J. H. W. Unger, 8ste boek, reg. 839, 840.

de hutbewoners, dat zij meer dan gewone stervelingen herbergden. Zij haastten zich hun verontschuldiging aan te bieden, dat zij hun hooge gasten geen beter onthaal konden bereiden, hoe gaarne zij dit ook wilden.

Na de voorgezette spijs en drank genuttigd te hebben, noodigden de vreemdelingen de hutbewoners uit, hen te volgen naar een nabijgelegen berg, en nauwelijks was de top bereikt of ze zagen hoe een geweldige watervloed heel de landstreek overstroomde en alle bewoners den dood in de golven vonden. Alleen hun hut stond nog, maar, zie, terwijl hun oog er zich op richtte, werd deze, tot hun niet te beschrijven verbazing,

„herschapen in een kerk, de stutten in kolommen,
„het stroie en rieten dak in gout”

Zeus deelde hun mede, hoe op deze wijze de hemel de slechten bestraft en de braven beloont, en stond hun vervolgens toe, een of ander verzoek te doen, hetwelk aanstonds ingewilligd zou worden. Het vrome, elkaar teeder minnend echtpaar verzocht toen de gunst, dienaren in dien tempel te mogen zijn en eenmaal tegelijkertijd te mogen sterven.

Toen, na verloop van jaren, Philemon en Baucis eens voor de poort van hun tempel stonden, voelden zij zich plotseling verstijven, hun voeten wortelden als 't ware vast in den grond.

„Daer zag men Baucis en Filemon door Godts orden
„Met bladeren begroeit en overtrokken worden”.

Zij werd in een linde en hij in een eik veranderd.

Terloops zij er hier op gewezen, hoe in de boomvereering der ouden deze beide boomen een voorname plaats innemen. Bij de Romeinen was de eik aan Jupiter, bij de Germanen aan Donar gewijd.

Uit het ruischen zijner bladeren voorspelde men de toekomst — in het Boek der Richteren van Israël wordt in hoofdst. 9 vers 37 melding gemaakt van den „Wichelaars eik”. — Eikelooft diende tot bekransing der dapperen, in verband met het feit dat deze boom gold als zinnebeeld van kracht. Bij de Romeinen betekent het woord „robur” zoowel eik als kracht.

En wat de linde betreft, deze werd van ouds beschouwd als schutsboom en was eenmaal de lieveling van het Germaansche volk, zoodat zij dan ook op geen dorpsplein ontbrak, de zoogenaamde dorpslinde, onder welke o.a. recht gesproken werd. Uit het zachte hout van dezen boom sneed men de heiligen beelden, weswegen men van zijn hout als Lignum Sanctum, heilig hout, sprak, hoewel ook dat van den eik tot dit doel benut werd.

Als heilige boomen bleven Philemon en Baucis vele jaren voor den tempel staan, terwijl het landvolk, ter nagedachtenis van het vrome echtpaar, de takken met kransen placht te versieren. En, immers, zooals Vondel zegt:

„Die de Goden eeren, vereert
men ook als Goön”.

Foto C. Steenberg.

PHILEMON EN BAUCIS OP BEEKHUIZEN BIJ VELP.

In een verhandeling — zie den bundel „Uit onze oude Amstelsstad” — over het Theatrum Artificiosum of Miniatuur Tooneel van den bekenden Amsterdamschen decoratieschilder uit het midden der vorige eeuw, beschreef Mr. N. de Roever de vertooning van „Philemon en Baucis”, bij welke de toeschouwers er getuige van zijn, hoe, gelijk hierboven beschreven werd, Jupijn en Merkuur, als bedelaars vermomd, ontvangen worden door de hutbewoners, hoe het dorp verzwolgen wordt, behalve hun hut, die in een tempel verandert, terwijl, aan 't slot van 't stuk, de trouwe echtelieden als zij hun einde voelen naderen,

„sluiten haren mond met een verliefd vaarwel,
„terwijl een schors hun lijf bedekt in plaats van vel”.

Alvorens de gordijn valt, wordt den toeschouwers de toepassing bij dit tendenz-stuk niet onthouden: allen staat

„vroeg of spa hetzelfde loon te wachten”.

jammerlijke ondergang is het lot der boozen, een gelukkig einde is het loon der braven.

Aan de eeuwenoude sage van Philemon en Baucis ligt geen ander motief ten grondslag dan de poging om in beeld te brengen de oude moraal van belooning der deugd naast vergelding van 't kwaad.

F. W. DRIJVER.

DE SPINNENDE WATERTOR

(HYDROPHILUS PICEUS L.)

ER zijn waterkevers en waterroofkevers. De eersten zijn te kennen aan de kleine, knotsvormige sprieten, die nog korter zijn dan de tasters of palpen der onderkaken, terwijl de waterroofkevers lange, draadvormige voelhorens dragen. De spinnende watertor behoort tot de waterkevers. Zij is een der grootste inlandsche torren en valt in het water spoedig op door het schitterend zwart van hare gewelfde rugzijde. Keert zij de onderzijde naar den beschouwer, dan valt een kwikglans in het oog, althans dikwijls. En deze zilverkleur wordt voortgebracht door de luchtbelletjes, die de watertor tusschen den viltachtig behaarden onderkant, die overigens bruinachtig gekleurd is, weet vast te houden. Hoewel minder vlug dan de waterroofkevers zulks doen, weet de Spinnende Watertor zich vrij gemakkelijk door middel van hare zwempooten door het water te verplaatsen en zoo komt ze ook gedurig boven den waterspiegel, om de „ademhalingslucht” te ververschen. Dit valt gemakkelijk waar te nemen.

We hebben in oogenschouw te nemen de groote liefde, waarmee deze kever zorg draagt voor zijne eieren, en hoe het wijfje een nestje spint ter bewaring er van. Taschenberg zegt hieromtrent het volgende:

„Daartoe legt het wijfje zich aan de oppervlakte van het water op den rug, onder een of ander drijvend blad, dat zij met de voorpooten tegen haar buik drukt. Uit vier buizen, waarvan er twee verder uit het achterlijf steken dan de andere, vloeien witachtige draden, die zich, door heen- en weerbewegen van de achterlijfspits, tot een spinsel vereenigen, dat den buik van het dier geheel bedekt. Is dit klaar, dan keert de kever zich om, het spinsel op den rug nemende, en maakt een tweeden lap, die langs de randen van den eersten wordt vastgehecht. Zoo steekt eindelijk haar achterlijf in een van voren open zak. Van achter af vult zij dezen met eieren, steeds verder uit den zak te voorschijn komende, naarmate deze gevuld raakt. Eindelijk glipt de spits van 't achterlijf er uit. Nu pakt zij de randen met de achterpooten vast, spint draad aan draad, zoodat de opening allengs nauwer wordt en een dikken zoom verkrijgt. Daarna trekt zij draden dwars over de opening heen en voltooit de sluiting met een soort van deksel. Op dit deksel wordt nog een „mastje” gezet, eigenlijk een klein hol torentje. In vier of vijf uren is het werk voltooid. Wordt het zonderlinge vaartuigje door onzachte bewegingen der golven omvergeworpen, dan richt het zich terstond weder op, met het mastje naar boven”.

In deze wijze verzorging voor het te verwachten kroost hebben we ook te zien de groote liefde, die zelfs een tor voor hare kinderen koestert. Taschenberg zegt, dat het zogenaamde „mastje” eigenlijk een klein, hol torentje is. Ongetwijfeld hebben we hierin te zien een ventilatie-buis, die doorloopt tot in het inwendige van het nestje, en wijselijk boven het water moet uitsteken. Het geheel dwingt alzoo groote bewondering af.

Uit de eiertjes worden spoedig larfjes met scherp-bijtende monddeelen, en deze diertjes verspreiden zich spoedig

DE SPINNENDE WATERTOR.

in alle richtingen. Gedeeltelijk voeden ze zich met plantendeelen en verder met verschillende waterinsecten en, wat minder aangenaam is, met kleinere en later ook met grootere visschen. Zoo groeien de larven van deze spinnende watertor, die gelukkig ook weer hare vijanden hebben, voordeelig op, tot dat zij ongeveer eene lengte van 7 c.M. hebben bereikt.

En het zijn niet alleen de larven, die de visschen aanvallen, maar ook de torren doen zulks. Zelfs van groote visschen worden stukken uit het lijf gebeten.

Waar we dus bij deze watertor aan de eene zijde bewondering vragen voor de zorg voor de nakomelingschap, daar zien we aan de andere zijde ook weder het geweld, dat alleen het bestaan mogelijk schijnt te maken. 't Is de strijd, die zich overal in de wereld, zowel bij het kleine als bij het groote, openbaart.

Wie er vijvers met visschen op na houdt, heeft wel toe te zien, dat zich geen spinnende watertorren daarin ontwikkelen, opdat hij zijn kleine visschen niet verloren zal zien gaan, en zijn groote visschen niet aan vermindering onderhevig doet zijn. Voor den landbouwer kunnen deze torren overigens tot de onschadelijke gerekend worden.

J. DAALDER Dz.

ONTVANGEN BOEKEN.

Toerboek bevattende de noodige gegevens voor de Rondvaart door Nederland 1916, — 1 Juni tot 15 September. Uitgeschreven door het Comité voor Wherrywedstrijden te Amsterdam. Met medewerking van de meeste Nederlandsche Watersportverenigingen, de A. N. W. B., Toeristenbond voor Nederland, de Vereniging 't Koggeschip en vele bewonderaars der watersport.

Een lezenswaardig en fraai geïllustreerd Toerboek, waarop het ijverig Comité voor Wherrywedstrijden met recht trotsch kan zijn. Moge de Rondvaart 1916 weder een groot succes worden. Zeker zal zij bewerken, dat het geheel eigen schoon van ons land zich bij de deelnemers grooter bekendheid verwerft.

Handleiding bij de bestrijding van Plantenziekten. Ten behoeve van de afnemers der koninklijke Maatschappij tot Exploitatie der Werkplaatsen en Magazijnen van Tuinbouw-werktuigen en Gereedschappen, voorheen Blass en Groenewegen — oef! even rusten —, ten behoeve dan van de afnemers van die langnamige firma is een handleiding verschenen bij de bestrijding van ziekten en beschadigingen in vruchtentuin, siertuin en moestuin. Het werkje is uit den aard der zaak meer praktisch dan wetenschappelijk opgevat en maakt geen aanspraak op volledigheid, maar juist zijn beknoptheid zal het voor vele tuinliefhebbers aantrekkelijk maken.

Het boekje, dat ook in den handel verkrijgbaar is gesteld, bevat tal van duidelijke afbeeldingen.

Handleiding ter beoefening van de Athletiek, door C. J. J. Könings, res. tweede luit. leeraar in de Gymnastiek. Amsterdam. N. V. de R. K. Boek-centrale. Met leerzame en goedgeslaagde afbeeldingen naar opnamen van den fotograaf J. Bockstart te 's-Gravenhage, speciaal vervaardigd ter toelichting van den tekst.

Hoe men eene goedkoopse tent kan maken! door J. Mackenzie. 2e druk, geïll. No. 24 der Practische bibliotheek. Baarn. J. F. van de Ven. Voor hen, die tijdelijk in een tent willen wonen om op ongedwongen wijze van de gezonde buitenlucht te genieten, een onontbeerlijk boekje.

Spelen en kunstjes. Een uurtje gezelligheid voor gezelschappen door van der Eem. No. 61 der Bibliotheek voor Sport en Spel. Baarn. J. F. van de Ven. Ook een boekje voor vacantedagen, als het regent.

Ons Dinkelland, door J. B. Bernink. Uitgegeven door en ten voordeele van „Natura docet” in 1916. Dit fraai geïllustreerde boekje is geen gewone gids. „Natuur-beschouwen zonder aan Geologie te doen, is als van een schoon bouwwerk alleen het ornament te bewonderen”, aldus vangt de schrijver zijn werkje aan, waarin in een 15-tal hoofdstukken een bewijs gegeven wordt van den rijkdom van Oost-Twente op Natuurhistorisch gebied, zoodat voor een ontwikkelde leek van belang mag geacht worden.

Voor bezoekers van Twente, die er nog iets anders zoeken dan ontspanning en voor wie een intiemere kennis van de natuur het genot der vrije dagen verhoogt, een leerzaam werkje.

Een warm natuurvriend is hier aan het woord.

Foto C. Steenberg.

HET NADEREND EINDE DER LAATSTE AMSTERDAMSCHER PAARDENTRAMLIJN.

EEN DER WAGENS MET DE BLES „MIES” BIJ HET EINDPUNT DER LIJN NASSAUPLEIN—
SLOTERDIJK, WAAROP WAARSCHIJNLIJK REEDS IN AUGUSTUS DE ELECTRISCHE
MOTORWAGENS ZULLEN DIENST DOEN.